

Hyte-yhdyspintojen kuvaus

Varhan ja
kuntien yhteistyö
02/2024

Väkivallan ehkäisy

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä 9.2

LUONNOS

Väkivallan ehkäisy

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä 24.5.24 työskentelyn pohjalta

Yhdyspintatyöryhmät ja verkostot:

- Hyte-koordinaattoriverkosto
- Mielen hyvinvoinnin edistämisen, EPT:n ja väkivallan ehkäisyn verkosto
- Varhan väkivallan ehkäisy työryhmä
- Lasten ja nuorten hyvinvointiverkosto
- Oppilas- ja opiskeluohjelmajärjestöt

LUONNOS

Kaveritaitojen opettelu ja tukeminen

Tunne- ja turvataitoskasvatus

Asennekasvatus ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämien

Seksuaalikasvatus

Digi- ja mediataitojen harjoittelu

Varhaisen vaiheen tuki ja puuttuminen

KUNTA

Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien käyttöönotto

Ehkäisevä päihdetyö*
Mielenhyvinvointi *

Valistus ja osaamisen lisääminen ja viestintä

Tiedon tuottaminen ja jakaminen

Väkivallan eri muotojen tunnistaminen, Ankkuri-toiminta
puheeksiotto ja palveluohjaus eri ikäryhmissä

Väkivallattoman vanhemmuuden tukeminen

Osallisuuden vahvistaminen
rasismin vastainen työ

Yhteinen alueellinen toimenpidesuunnitelma

Yhteistyö 3.sektorin toimijoiden kanssa

Digitaaliset omahoitopalvelut

Rikos- ja riita-asioiden sovittelumenettely

Kaltoinkohtelun selvittäminen, tutkiminen ja tuki

MARAK

Turvasuunnitelma

Psykososiaalinen tuki

Seksuaaliohjaus- ja neuvonta ja tuki

Kriisityö

Seksuaaliväkivaltaa kokeneen arvio ja tuki

Väkivallan ehkäisy yhdyspinta 1/3

Toiminto	Kunnan rooli ja tehtävät	Varhan rooli ja tehtävät
Väkivallan ehkäisyn, mielen hyvinvoinnin edistämisen ja EPT:n verkosto	Tavoittelee väkivallan ehkäisyn lisäämistä osaksi kunnan työtä kaikissa palveluissa. Väkivallan ehkäisyn suunnitelman toimien toteuttaminen, seuraaminen ja yhteensovittaminen kunnan eri toiminnoissa ja yhdyspinnoilla Nimeää kunnan ehkäisevän väkivallan ehkäisyn yhdyshenkilön ryhmään, joka osallistuu yhteisen toimintasuunnitelman tekemiseen ja tavoitteiden asettamiseen. Koordinoi toimintasuunnitelman toteuttamista alueellaan ja kehittää yhteisesti sovittuja toimenpiteitä omissa toiminnassaan	Tukee kuntien väkivallan ehkäisyn toimintaa esimerkiksi kokoamalla Varsinais-Suomen mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn seurattavan yhteistyössä laaditun tavoitteellisen suunnitelman. Koordinoi alueellisten toimien yhteensovittamista väkivallan ehkäisemiseksi sekä tukee alueen kuntien väkivallan ehkäisyn yhteistyötä ja toimintamallien käyttöönottoa Koordinoi monialaista ja poikkialhallinnollista väkivallan ehkäisytyöryhmää Varhassa.
Valistus, osaamisen lisääminen ja viestintä	Ylläpitää väkivaltakielteistä ilmapiiriä eri keinoin. Valistuksen ja viestinnän avulla esim. kampanjoiden ja erilaisten väkivallan tai kiusaamisten vastaisten tapahtumien kautta korostaen, eri ikäryhmille, että jokaisella on oikeus turvalliseen arkeen. Viestii ajantaisesti, mistä väkivaltaan voi saada apua. Viestinnän avulla lisätään eri ikäisten osaamista tunnistaa väkivallan eri muodot ja saatavilla olevista tuen muodoista. Valistus ja viestiminen yhteistyössä alueen kuntien ja Varhan kanssa on tavoitteellista. Esimerkiksi kokemusasiantuntijoiden – ja muiden toimijoiden (poliisi, rikos- ja riita-asioiden sovittelun, Rikosuhripäivystyksen, 3. sektorin väkivaltapalveluiden) tarveperustainen hyödyntäminen	Ylläpitää väkivaltakielteistä ilmapiiriä eri keinoin. Esim. valistuksen ja viestinnän kuten kampanjoiden ja tapahtumien kautta korostaa eri ikäryhmille, että jokaisella on oikeus turvalliseen arkeen. Viestitään, että väkivaltaa käyttävillä ja kokijoilla on oikeus saada apua ja tukea. Järjestetään tulevaisuudessa yhteistyössä alueen kuntien ja 3 sektorin kanssa yhteistä viestintää väkivallan ehkäisyn tueksi.
Tiedon tuottaminen ja jakaminen	Kunta seuraa ja viestii kunnan turvallisuustilanteesta johdonmukaisesti, saavutettavasti ja vaikuttavasti, huomioiden alueen erityispiirteet, riskit ja tarpeet sekä hyödyntää tietoa alueensa palveluissa. Kunta laatii tarvittaessa tavoitteellisia ja seurattavia toimenpide- tai turvallisuussuunnitelmia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Esim. laatii oman alueellisen toimintamallin, jossa huomioidaan miten puuttua väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla yhteistyössä tarvittavien viranomaisten ja huoltajien kanssa.	Seuraa, viestii ja raportoi alueen väkivaltatilanteesta johdonmukaisesti, saavutettavasti ja vaikuttavasti, huomioiden alueemme erityispiirteet, riskit ja tarpeet. Varhan väkivallan ehkäisy työryhmä laatii tulevaisuudessa hyvinvointikertomuksen yhteydessä väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelman yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa hyödyntäen Varsinais-Suomen alueellista tilannekuvaa. Tukee yhteistyötä alueellisten toimintamallien saavuttamiseksi.

Väkivallan ehkäisy yhdyspinta 2/3

Toiminto

Kunnan rooli ja tehtävät

Varhan rooli ja tehtävät

Väkivallan eri muotojen tunnistaminen, puheeksiotto ja palveluohjaus eri ikäryhmissä

Väkivallan tunnistaminen, puheeksiotto ja palveluohjaus tulee olla osana kaikkien palveluiden, kuten varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden ja koulutuksen, erilaisten kohtaamispaikkojen perustoimintaa. Tärkeää on huomioida, että väkivaltaa koskettaa eri ikäisiä. Väkivallan tunnistamista ja puheeksiottoa varmistetaan henkilöstön osaamisella eri väkivallan muodoista. Tavoitteellista on kehittää eri toimintamalleja sekä kiusaamisen että väkivallan ehkäisyyn ja puuttumiseen ja laatia seurattavia toimialakohtaisia toimintaohjeita työn tueksi.

Kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa huolehditaan siitä, että väkivaltaa kokeneet tunnistetaan ja että he saavat tarvitsemansa avun ja hoidon.

Kehitetään yhteistyössä väkivallan ehkäisyn palvelupolkuja oikea-aikaisen avun saamiseksi sekä luodaan toimintamalleja, joilla varmistetaan viranomaisten ja eri palveluntuottajien yhteistyö ja tiedonkulku.

Lisätään väkivaltatyön vaatimaa erityisosaamista rakenteisiin. Hyvinvointialueita koskee henkilöstön koulutusvelvollisuus.

Väkivallattoman vanhemmuuden tukeminen

Vahvistetaan arjen turvallisuutta suojaavilla tekijöillä sekä ehkäistään eriarvoisuutta esimerkiksi turvallisen tilan periaatteilla.

Korostetaan vanhempien kasvatustehtävää ja tuemme heitä tässä tärkeässä tehtävässä kaikissa palveluissa. Otetaan tarvittaessa huoli puheeksi vanhempien kanssa sekä kannustetaan ja ohjataan hakemaan apua sekä **tehdään tarvittavat lakisääteiset ilmoitukset.**

Tarjotaan moniammatillista tukea vanhemmuuteen varhaisessa vaiheessa.

Korostetaan kunnioittavan, myönteisen ja empaattisen vuorovaikutuksen positiivisia vaikutuksia koko perheen hyvinvoinnissa.

Tehdään tarvittaessa riskinarvoiointia esimerkiksi lähisuhdeväkivallan katkaisemiseksi. **Laaditaan ja koordinoidaan Varsinais-Suomen alueelle toimenpideohjeet lasta ja nuorta koskeviin väkivaltaepäilyihin.**

Osallisuuden vahvistaminen ja rasismien vastainen työ

Osallisuuden vahvistaminen kunnan osallisuus toimilla; esimerkiksi hyödynnetään yhteiskehittämistä kiusaamisen puuttumisen toimintasuunnitelmissa. Vahva osallisuus tukee hyviä väestösuhteita ja luo jokaiselle turvallista arkea: Osallinen ihminen kohtaa naapurinsa kunnioittaen, eikä näe tarvetta hakea osallisuuden kokemusta esimerkiksi väkivaltaan taipuvaisista ryhmistä.

Kunnan velvollisuuksiin kuuluu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen, joka esimerkiksi pitää sisällään toimenpiteitä rasismien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Syrjinnän ja rasismien tunnistamiseen tulee yhteisesti eri toimijoiden kesken lisätä esimerkiksi osaamista

Osallisuussuunnitelman toteuttaminen ja seuranta
Yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttaminen ja seuranta.

Vaikuttamistoimielinten aktiivinen hyödyntäminen. Syrjinnän ja rasismien tunnistamiseen tulee yhteisesti eri toimijoiden kesken lisätä esimerkiksi osaamista.

Väkivallan ehkäisy yhdyspinta 3/3

Toiminto	Kunnan rooli ja tehtävät	Varhan rooli ja tehtävät
Yhteistyö 3.sektorin toimijoiden kanssa	Väkivallan ehkäisy vaatii monien toimijoiden yhteistyötä hyvinvointialueilla ja kunnissa. Kunnan tulee hyödyntää tarpeen mukaan esimerkiksi järjestöjen asiantuntemusta ja viestiä niiden tarjoamista väkivallan ehkäisyyn kykeytyvistä palveluista.	Väkivallan ehkäisy edellyttää monen toimijan yhteistyötä hyvinvointialueilla ja kunnissa. Hyvinvointialueen tulee ottaa mukaan väkivallan vastaisen työn kehittämiseen alueelliset oleelliset toimijat. Esimerkiksi alueellisten saumattomien palvelu-, hoito- ja kuntoutuspolkujen rakentamiseen tarvitaan järjestöjen asiantuntemusta ja heidän tuottamia palveluita

Väkivallan ehkäisy: Varhan palvelut

Palvelu	Ehkäisevä/ korjaava
Kriisiapu	
Psykososiaalinen tuki	
MARAK, moniammatillinen riskinarvionti menetelmä	
Ankkuri-toiminta	
Rikos- ja riita-asioiden sovittelumenettely	
Seksuaaliohjaus- ja neuvonta ja tuki	
Seksuaaliväkivaltaa kokeneen arvio ja tuki	
Lasten kaltoinkohtelun tunnistaminen ja selvittäminen	

Väkivallan ehkäisy: kuntien palvelut 14.5.24

Toiminto/palvelu	Esimerkkejä toteutuksesta
Kaveritaitojen opettelu ja tukeminen	Varhaiskasvatuksessa ja opetustoimessa mahdollistetaan suunnitellusti ikätasoinen ja tuettu monipuolinen kaveritaitojen harjoittelu. Prosessiin osallistetaan vanhemmat aktiivisesti mukaan. Suunnitelmia seurataan ja päivitetään.
Seksuaalikasvatus, tunne- ja turvataitokasvatus	Kunnan opetus- ja kasvatustehtävissä on osaamista toteuttaa suunnitelmallista turvataitokasvatusta. Kunnassa on esimerkiksi laadittu suunnitelma varhaiskasvatuksen, oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Samaan suunnitelmaan on myös hyvä liittää alueella käytettävät kiusaamisen vastaiset konkreettiset toimet/menetelmät.
Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien käyttöönotto	Arjessa usein erilaiset kiusaamisen vastaiset menetelmät ovat yhteensopivia ja toisiaan tukevia. Valittujen menetelmien juurtumisessa tukee yhteinen konkreettinen seurattava suunnitelma, johon kunnan henkilöstö ja johto sitoutuvat . Myös huoltajien rooli tulee huomioida kiusaamisen vastaisessa työssä. Kiusaamishojelmien käytössä suositetaan vaikuttavia menetelmiä sekä ylläpidetään henkilöstön osaamista menetelmien käytössä esimerkiksi osajaverkostojen avulla.
Asennekasvatus ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Kunnassa on syrjintään puuttumiseksi johdonmukaiset toimintamallit, joita noudatetaan aina, kun syrjintää havaitaan. Toimintamallit tulee kehittää eri toimintaympäristöihin. Esimerkiksi lasten toimintaympäristöihin, kuten kouluihin, kerhoihin ja nuorisotiloihin ja ikäihmisten tapaamispaikkoihin. Erityisesti lasten ja nuorten sekä vanhempien tulee voida tietää, mihin toimenpiteisiin syrjintätilanteissa ryhdytään ja miten voi osaltaan itse puuttua syrjintään. Luodaan turvallisen tilan periaatteet eri toimintoihin, tapahtumiin, tilanteisiin. Esimerkiksi kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältää näitä elementtejä.
Digi- ja mediataitojen harjoittelu	Media ja digिताitojen harjoittelu on tärkeää. Harjoittelun ja kasvatuksen avulla lisätään tietoa ja taitoja, jolla yksilötasolla toimintaan turvallisesti esimerkiksi verkossa. On tärkeää, että eri ikäiset tunnistavat väkivallan eri muodot myös verkossa. Esimerkiksi digitaalinen väkivalta on lisääntynyt merkittävästi teknologian käytön lisääntyessä. Riittävien mediataitojen avulla aikuiset osaavat käsitellä yksin tai alaikäisen kanssa median tuottamaa väkivaltauutisten tulvaa.
Varhaisen vaiheen tuki ja puuttuminen	Varhaiskasvatuksessa, nuorisopalveluissa, opetustoimessa ja ikäihmisille suunnatuissa palveluissa on osaamista tunnistaa huolta herättävät tilanteet ja ohjeet huolen puheeksiottoon ja puuttumiseen (sis. palveluohjaus).

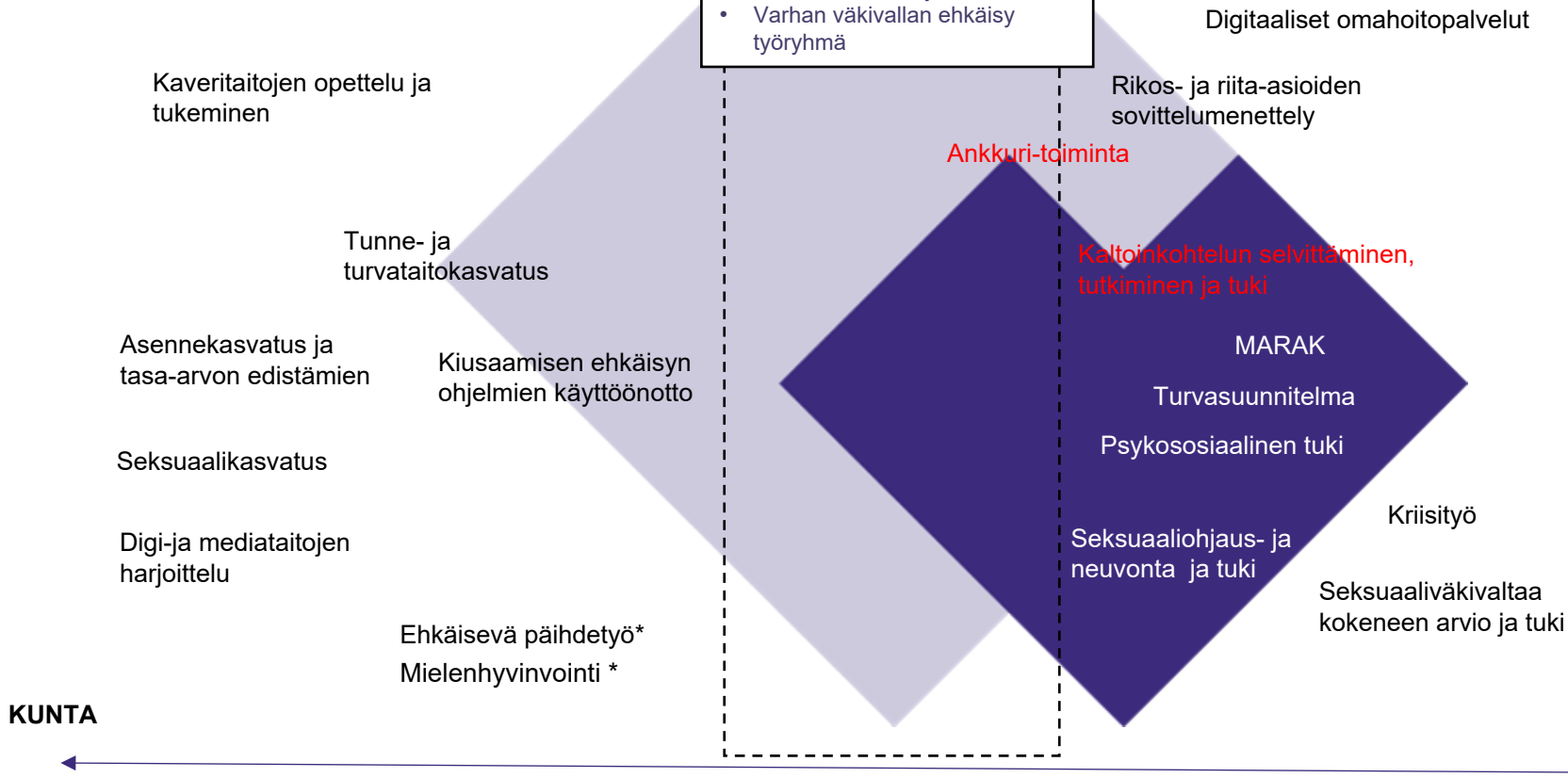
Väkivallan ehkäisy

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyönä_kommentti pohja 24.5.24

LUONNOS

Yhdyspintatyöryhmät ja verkostot:

- Hyte-koordinaattoriverkosto
- Mielen hyvinvoinnin edistämisen, EPT:n ja väkivallan ehkäisyn verkosto
- Varhan väkivallan ehkäisy työryhmä

Väkivallan ehkäisy yhdyspinta 1/ 2 kommentit 24.5.24

Toiminto	Kunnan rooli ja tehtävät	Varhan rooli ja tehtävät
Väkivallan ehkäisyn, mielen hyvinvoinnin edistämisen ja EPT:n verkosto		
Valistus, osaamisen lisääminen ja viestintä		
Tiedon tuottaminen ja jakaminen		

Väkivallan ehkäisy yhdyspinta 2/2_komentit 24.5.24

Toiminto	Kunnan rooli ja tehtävät	Varhan rooli ja tehtävät
Tunnistaminen, puheeksiotto ja palveluohjaus		
Väkivallattoman vanhemmuuden tukeminen		
Osallisuuden vahvistaminen		

Väkivallan ehkäisy: kuntien palvelut_kommentit 24.5.24

Toiminto/palvelu	Esimerkkejä toteutuksesta
Kaveritaitojen opettelu ja tukeminen	
Seksuaalikasvatus, tunne- ja turvataitokasvatus	
Kiusaamisen ehkäisyn ohjelmien käyttöönotto	
Asennekasvatus ja tasa-arvon edistäminen	
Digi- ja mediataitojen harjoittelu	
Varhaisessa vaiheen tuki ja puuttuminen	